

ÉLEKTRÁ

El - kérés az a
dus
(mimo pálec)

→ nekik az
magyarul

Aischylos 4
 Euripides 4
 Sofokles 4
 = 420
 = 413

Euripides Orestes - pohádka 408

Mykénský král Agamemnón byl po návratu z trójské války zavražděn svou manželkou Klytáiméstrou a jejím milencem Aigisthem, jenž se s ní pak oženil a stal se králem v Mykénách. Agamemnonova dcera Élektrá poznala, že i jejímu bratru Orestovi hrozí smrt z matčiny ruky. Vyslala ho proto se starým pěstounem k fockému králi Strofiovi, který měl za manželku Agamemnonovu sestru. Strofios se Oresta ujal a vychoval jej spolu s vlastním synem Pyladem, s nímž Orestés uzavřel věrné přátelství. Élektrá, na rozdíl od sestry Chrysothemidy nesmiřitelná, toužila pomstít smrt otce a čekala na návrat bratra. Orestés skutečně po několika letech přichází s přítelem Pyladem a pěstounem do Mykén, aby potrestal otcovy vrahy.

Ve srovnání s ostatními Sofokleovými dramaty se Élektrá nejvíce blíží pojetí tragédie moderního člověka.

OSOBY

- PĚSTOUN** Orestův
ORESTÉS, syn Agamemnonův
ÉLEKTRÁ, jeho sestra
CHRÝSOTHEMIS, druhá sestra
KLYTAIMÉSTRA, vdova po Agamemnonovi,
 choť Aigisthova
AIGISTHOS, král mykénský
SBOR mykénských žen
NĚMÉ OSOBY: Orestův přítel Pyladés,
 průvodci, služebné

Koná se za doby mytické v Mykénách
 před královským palácem

ZEMĚ

TANTALOS

PELOPOVCEV DŮM

ukazuje se o Hippiodamie

AGAMEMNON
 MENEALOS
 JHESTES
 ženu
 (přítel ATREUŠ)

410
 z musí
 poznat
 se
 věřit plan
 započítat

Průběh

hospod

PROLOG ELEKTRÁ 1-119 81

Orestův pěstoun, Orestés a Pyladés se zastaví vlevo opodál paláce. Pěstoun ukazuje Orestovi do pomyslné krajiny. Před palácem stojí několik soch bohů, mezi nimi socha Apollónova

PĚSTOUN k Orestovi

Ó synu vládce Agamemnona,
 jenž velel kdysi Řekům u Tróje,
 teď můžeš na své vlastní oči zřít
 to, čehos býval vždy tak žádostiv.
 Hle, starý Argos, po němž toužívals,
 kraj Ínachovny, střechem štvané kdys;
 tam boha vlkobijce, Oreste,
 je lycký trh a zde nalevo
 se tyčí staroslavný Hérin chrám;
 a kam teď právě přicházíme —

obráť se k paláci

věz,

Mykény vidíš, zlatem bohaté;
 a zde je zhoubný Pelopovcův dům,
 kde jsem tě od tvé sestry pokrevně
 kdys obdržel a z vraždy otcovy
 tě spasil únosem a vychoval
 až v tento věk, bys pomstil vraždu otce.

Obrací se k Orestovi a Pyladovi

Nuž uraďte se rychle, Oreste
 a nejmilejší z druhů Pylade,
 co třeba činit! Jasná slunka zář
 už ptactva ranní hlasy burcuje
 a minul tmavé noci hvězdný klid.
 Než tedy vyjde někdo z paláce,
 vy dva se spolu smluvte! Dospěli
 jsme tam, kde nemožno už váhati,
 kde třeba ruku k dílu přiložit.

ORESTÉS

Jak zřejmé, nejmilejší sluhu můj,
mi jevíš oddanosti důkazy!
Tak jako ušlechtilý kuň, byť stár,
ni v nebezpečí ducha neztrácí
a stříhá ušima, tak pobízíš
nás ty a v čele kráčíš kupředu.
Nuž zjevím, na čem jsem se rozhodl,
a ty má slova bystře poslouchej,
a mívám-li se cíle, oprav mne!

Já delfskou věštírnu jsem navštívil,
to dychtiv zvědět, jakým způsobem
bych zjednal otci pomstu na vrazích.
Bůh dal mi věštbu — jakou, ihned zvíš:
mám bez vojska a zbroje kradmo, lstí
tu spravedlivou vraždu provést sám
svou rukou. Když jsme tedy slyšeli
tu zvláštní věštbu, ty běž do domu,
a vyzvěď, co se děje uvnitř, vše
a pak nám o tom jasnou zprávu dej!
Jsi stár a byl jsi vzdálen dlouhý čas,
a s tímto květem šedin nepozná
tě nikdo, nebudou nic tušiti.
Ty řekni, že jsi cizinec a že
tě poslal focký Fanoteus: ten muž
je nejvážnější z jejich spojenců.
A oznam jim, a třebaš přísahej,
že Orestés je mrtev, nešťastně
že zhynul, z vozu rozjetého v trysk
se zřítiv při pýthijských závodech.
Tak budiž upravena tvoje řeč.
My dva pak

*ova (02)
zemřel
Bohu
nedělnice*

*mudrni ruf
na scit
nominativ
3*

ELEKTRÁ

ukáže na Pylada

nejprve jak bůh si přál,
hrob otcův úlitbou teď uctíme
a zdobou, ustřiženou z hlavy mé,
a popelnici boků kovových
si potom vezmem, v křoví schovanou,
jak víš i ty, a vrátíme se sem
a v klamných slovech zprávu příjemnou
jim přineseme, že je po mně veta,
že jsem už spálen, v popel obrácen.
Co je mi věru po tom, jestliže
jen slovy zemru, ale po pravdě
se zachráním a slávy dobudu?!
Zisk nesouc, není špatná žádná řeč,
jak myslím. Vždyť jsem viděl často již
i mudrce, jak pouze naoko
a slovy zmírají; když přijdou však
zas domů, ctí je lidé ještě víc.
Tak také já mám pevnou důvěru,
že ještě pro tu klamnou zvěst, jsa živ,
zlobu hvězdou nepřátelům zazářím!
Vy, otčino a božstva země té,
přijměte mě tak, by provázel
mě na mých cestách zdar, a tak i ty,
oteovský dome! Tebe očistit
dle práva, bohy poslán, přicházím.
A nevypuzujte mě v bezectí
z mé vlasti, dovolte mi založit
zas nové blaho, obnovit náš rod!
Nuž řekl jsem, co myslím. Starče, ty
už jdi a hled svůj úkol opatřit!
My dva se odtud vzdálíme; je čas,
a ten je svrchovaným rozhodčím
nám lidem při všem, co kdy konáme.

ÉLEKTRÁ v domě

Ó žel, ó žel, já nešťastná!

PĚSTOUN
nutí Oresta k odchodu

Ba, hochu, zdá se, že jsem od vchodu
tam uvnitř služku sténat zaslechl.

ORESTÉS váhá

Zdaž není nešťastná to Élektrá?
Cheeš, máme počkat, nářky vyslechnout?

PĚSTOUN

Ne, nezkoušejme dříve konat nic
než plnit příkaz Foibem vydaný.
A počněm tím, že vykonáte dřív
tu oběť otcí! To nám přinese,
jak myslím, v díle zdar a vítězství.

Odejdou
Z paláce vystoupí Élektrá v prosté přepásané říze
tmavé barvy; vlasy má ostříhány

ÉLEKTRÁ

Ó světlo ty ctné
a vzduchu, jenž světa jsi částí jak zem,
jak četných žalných nářků,
jak četných ran jste mi svědky,
jež nádra mi do krve drásají vždy,
když ponurá, tmavá uplyne noc!
A což ta mých nočních „veselí“ strast
v tom domě — mé odporné lůžko ji zná,
co nad otcem ubohým nářků a slz
jsem prolila! Arés, ten krvavý bůh,
mu v daleké cizině neslavil kvas:

má rodná matka a Aigisthos,
ten souložník její, jak drvaři dub
mu vražednou sekyrou rozťali leb!
A nelká nad ním nikdo leč já,
ach, otče, a tys
tak nectně a žalostně zhynul!

Já nikdy se však
těch nářků a kvílení nemíním vzdát,
co na hvězd zářné blesky
a denní světlo smím hledět;
jak slavík, zbavený mládátek svých,
zde před domem otcovským, ozvěnou všem,
chci volat a vydávat pohřební kvil.

Ó příbytku Hádův a Persefonin,
ó podsvětní Herme a Kletbo ty ctná,
vy Lítice mocné, jež bohů jste plod
a vidíte, jestli kdo zločinem klesl,
a je-li kdo o lože okrádán lstně,
ó přijďte a pomozte, pomstěte nám
tu otcovu vraždu, a pošlete mi
též mého bratra! Já samotna jsem
a nemám už sil
své bolesti vyvážit břímě!

Za řeči Élektriny vejde sbor žen

NÁČELNICE I. POLOSBORU

Dítě, dítě, jež přebídná máť
zrodila, Élektro, proč ty se tak
v slzách rozplýváš věčným nářkem
nad Agamemnonem, který kdys bezbožně
šalbou tvé úskočné matky byl polapen
a bídnou rukou utracen?

Kéž zhyne ten,
kdo spáchal ten čin! — ač smím-li takto mluvit.

ÉLEKTRÁ

Ach, dcery vzácných otců,
v útrapách mých jste přišly mě potěšit.
140 Vím to a rozumím, není mi neznámo,
proč jste sem přišly. Však nemíním zanechat
nářku a kvílení nad otcem ubohým.
Vy však, které to, co činím,
145 všelikým vděkem své lásky mi splácíte,
vy nechte mě takto šílet,
ach, nechte, ach, nechte mě, prosím!

NÁČELNICE II. POLOSBORU

Vždyť přec od proudů podsvětních
otce mi nevzkříšíš na tento svět
žádnou prosbou a žádným lkáním.
150 Ničíš se jen, když z rozumné bolesti
v nezdolnou upadáš, stále jen žalostníc;
v tom není pro tvé strasti žádné úlevy!
Tak přetěžký žal — ó proč mi po něm toužíš?

ÉLEKTRÁ

Necita zapomíná
155 rodičů svých, již zemřeli neblaze!
Ale mé srdce má potěchou slavíka,
posla to Diova, plachého, kvilného:
želí on Itya, stále jen Itya.
Oh, ty přenešťastná máti,
160 Niobo, ty jsi mi šťastná jak bohyně:
kdes v dalekém skalním hrobě,
ach, pláčeš, ach, pláčeš jen stále!

NÁČELNICE I. POLOSBORU

Ty nejsi z lidí jediná,
mé dítě, kterou stihl bol;
165 proč ty se mu více poddáváš než druzí
zde v domě, s kterými tě pojí rod a krev,
Chrýsothemis a Ífianassa? A bratr tvůj šťastný?
Skryt žalu tráví své mládí,
a slavná mykénská země ho jednou radostně přijme,
170 Zeus bude laskavě kroky mu řídití,
on přijde, on přijde — Orestés urozený!

ÉLEKTRÁ

Ach, toho čekám nezmarně já ubohá
a tékám stále neprovdána, bez dítek,
175 v slzách se rozplývám, nesu tu sudbu zlou,
která je bez konce. Ale on zapomněl,
čím jsem mu prospěla, o čem byl poučen.
Klamné je vše, co mi vzkazuje po poslech.
Vždyť stále touží, touží jen,
však přijít stále vhodným neuznává.

NÁČELNICE II. POLOSBORU

180 Buď klidná, dítě, klidná buď!
Jest na nebi ještě mocný Zeus,
jenž vidí všecko a jenž všemu vládne.
Nuž tomu svěř svůj přežalostný bol a hněv,
nechovej nepřátel v přílišné zášti ni nezapomínej!
185 Je Čas bůh hojící rány.
I mladý bratr tvůj v dáli,
tam na břehu kríského kraje,
bohatém stády, i božstvo to vznešené,
jež v podsvětí vládne, jsou tebe pamětlivi.

ÉLEKTRÁ

190 Však já — ach, žití mého velká část
už v beznaději minula, už nemám sil.
Mládí si užívám, nemajíc rodičů,
nemajíc přítele, jenž by mě ochránil;
rovna jsem ženštině žijící v podruží,
195 bezcenné; otcovy komnaty poklízím
v tak nedůstojném oděvu
a hlad svůj sytím zbytky s prázdných stolů.

NÁČELNICE SBORU

Ó žalný ten při návratu hlas,
ó žalný ten zvuk, když na otcovských
100 jej lehátkách zasáhla v hrdinnou skrání
té sekery kovové rána!
Tu vraždila láska, jak radila lest,
ty strašlivě zplodily strašlivý zjev,
ať byl to už bůh, ať smrtelný tvor,
200 kdo tu hrůzu spáchal.

ÉLEKTRÁ

Ó nadevše, nadevše trpký ten den
a nejtrpčí ze všech, jež přišly mi kdy!
Ta noc a příšerně zločinné
210 té hostiny úžasná tíž,
kdy otec můj zakusil
z těch dvojích rukou hanebnou smrt,
jež zmařily zrádně život můj,
jež i mne tak zničily!
Kéž postihne mocný Olympu pán
220 ty vrahy pomsty pokutou,
nechať se žádnou už radostí netěší,
když spáchali takový zločin!

NÁČELNICE SBORU

Dej pozor a nemluv přemíru!
Což nechápeš, nic jak nynější stav
220 ti vznikl? Ty samas to přivedla tam,
že do pohrom upadáš mrzee!
Co běd sis přemíru zjednala tím,
žeš vášnivé myslí, a stále si boj
tím plodíš? Že neradno s mocným se přít,
225 na to zapomínáš!

ÉLEKTRÁ

Ach, jednati strašlivě, strašlivý los
mě přinutil. Vím to a vášeň svou znám!
Však třebaš je los můj strašlivý,
230 já nemohu zdržet svých běd,
co dýchat budu a žít.
Vždyť od koho přijmu kdy útěšnou řeč,
mé milené družky, od koho,
kdo zná soudit rozumně?
Mé těšitelky, ó nechte mne jen,
235 ó nechte! Věčným bude můj žal
nazýván, bez konce budu se soužiti
a takto bez míry kvílet!

NÁČELNICE SBORU

My z lásky jak věrná matka
ti radíme, věř! Ó nechtěj
240 strast na strast sobě plodit!

ÉLEKTRÁ

Cožpak má nějakou míru mé trápení?
Pověz, je slušno nic nedbatí zesnulých?
V kompak z lidí ta zásada vznikla?

245 Necht' u lidí takových nedoju cti,
a čeká-li mne snad v životě zdar,
ať v klidu ho nesmím užívat kdy,
svých prudkých nářků když zadržím let
a rodičů nebudu ctít!

250 Bude-li v hrobě dlít
ubohý nebožtík,
prač a pouhé nic,
oni však krví krev
za trest navzájem nesplatí,
pak po studu i zbožnosti
255 je veta u všech lidí!

NÁČELNICE SBORU

My přišly k tvému blahu, dítě mé,
i k svému. Křivě-li však mluvíme,
mějž pravdu ty! My chceme jíti s tebou.

ELEKTRÁ

260 Stydím se, ženy, zdá-li se vám snad,
že příliš hojným nářkem žalostním,
však odpusťte, tak jednat násilí
mě nutí. Která žena šlechetná
by takto nejednala, otcovské
265 zříc pohromy? A já je rozkvétat
zřím dnem i nocí spíš než mizeti!

Má matka, jež mi dala život, jest
mi nejvyšší nepřátelská; v domě svém
já s vrahy svého otce musím dlít,
a ti mnou vládnou, na nich záleží,
270 zda mám co dostat či být bez toho.
A dále, jaké, myslíš, trávím dny,
když vidím, jak si sedí Aigisthos

275 tam na otcově stolici, vidím ho,
jak nosí tatáž roucha jako on
a bohům z číše vína ulévá
tam u krbu, kde jeho zahubil,
a vidím vrchol vši té zpupnosti,
jak na otcově lůžku jeho vrah
280 s mou bídnou matkou léhá, pakli se
smí ta zvát matkou, jež s ním souloží.

Je ona smělá tak, že obcuje
s tím proklatcem, a z pomsty nemá strach;
jak by se vysmívala činům svým,
když zjistí příchod dne, kdy zabila
285 lstně mého otce kdysi, pořádá
vždy tance shorů, dává stínat brav
co bohům spásy obět měsíční.
Já nešťastná to zřím, kdes v domě lkám
a tonu v slzách, úpím nad hodem
290 tím přeneblahým, zvaným po otei,
však sama pro sebe: ni vyplakat
se nesmím svému srdci k potěše!
Ta žena, jenom slovy šlechetná,
mě kárá, takto mi zle vyčítá:
295 „Ty bohaprázdná, nectná ohavo,
což zemřel otec tobě jedině
a nikdo jiný z lidí netruchlí?
Zhyň bídně, a kéž bozi podsvětní
tě nikdy těchto nářků nezprostí!“
300 Tak zpupně mluví. Leč když od kohos
se doslechne, že přijde Orestés,
tu přímo zuří, ke mně příběhne
a křičí: „Nejsi mi tím vinna ty?
Není to tvoje dílo? Z rukou mých
305 jsi Oresta mi vzala úskočně

a odklidila. Buď si jista však,
že mi to po zásluze odpykáš!“

310 Tak laje, a ten ženich slovuťný
je s ní a sám jí k témuž ponouká,
ten prazbabělý, pranicemný tvor,
jenž s ženami jen spolčen bojuje.
Já ubohá však stále Oresta
jen čekám, že mi přijde, zproští mne
zde těchto bēd, a hynu mezitím.
315 On se jen stále chystá jednati,
a zničil tak mé všecky naděje —

Kdo takto žije, družky, nemůže
být rozvážný ni zbožný; ve zlu jsa,
též musí nutně zlem se zanášet.

NÁČELNICE SBORU

320 Když takto mluvíš, pověz: Aigisthos
je nablízku, či z domu odešel?

ÉLEKTRÁ *přikyvuje na konec otázky*

Tak jest. Buď jista, kdyby tady byl,
já ven bych nešla. Teď je v polích kdes.

NÁČELNICE SBORU

325 Nuž mohu si snad s tebou směleji
teď pohovořit, je-li tomu tak.

ÉLEKTRÁ

Je pryč, i ptej se podle libosti!

NÁČELNICE SBORU

Však už se ptám. Co myslíš, přijde bratr,
či váhá? Ráda bych to věděla.

ÉLEKTRÁ

Chce přijít, co však říká, neplní.

NÁČELNICE SBORU

330 Muž váhá rád, když chystá velký čin.

ÉLEKTRÁ *vzrušeně*

Však já ho bez váhání spasila!

NÁČELNICE SBORU

Jen klid! Je hodný, aby milým přispěl.

ÉLEKTRÁ

Já věřím, sic bych déle nežila.

NÁČELNICE SBORU

335 Už zmlkni! Právě zřím, že pokrevná
tvá sestra, z téhož otce, z téže matky,
jde z domu, Chrýsothemis, s obětmi,
jež stínům podsvětním se vzdávají.

*Z paláce vychází Chrýsothemis. Je vyzdobena,
má bohaté vlasy. Provází ji služka s košíčkem,
v němž jsou mimo jiné i nůžky*

CHRÝSOTHEMIS *k Elektrě*

340 Jaké zas řeči, sestro, u vchodu
zde vedeš? Nechceš se dát poučít
ni dlouhou dobou, abys vášnivě
své myslí nehověla naplano!

NEPŘESODINK
257-477

Vím ovšem tolik, že mne trápí též
ty poměry, a kdybych nabyla
dost síly, dala bych jim

ukazuje na dům

najevo,

345 jak o nich smýšlím. Ale v bouři zla
mám za dobré plout s plachtou spuštěnou,
ne zdát se jednat, ale neškodit.

A ty se, prosím, chovej také tak!
350 Ne to, co říkám: to, jak soudíš ty,
je ovšem správné; mám-li svobodna
však žít, musím mocné poslouchat.

ÉLEKTRÁ

Ty patříš otci, jehož dcera jsi,
však žel, tys zapomněla na něho
a dbáš jen ženy, jež tě zrodila.
355 Své všechny výstrahy mé osobě
máš od ní, ze svého nic neříkáš.
Vol tedy ze dvou věcí jednu: buď
být nerozumná, nebo rozum mít,
a přitom nevzpomínat drahých svých.

360 Ty říkáš právě: kdybys nabyla
dost síly, že bys dala najevo
své záští k nim. Než když já všemožně
mstím otce, ty mi nepomáháš nic,
ba zrazuješ mě z toho jednání!

365 Zda nedružíš tak ke zlu zbabělost?
Vždyť — vylož mi, a ne-li, ode mne
se pouč, jaký by mi kynul zisk,
když zanechám těch nářků? Nežiji?
Sic bídne, vím, však mně to postačí!

370 Je

ukazuje na palác

trápím, ale nebožtíkovi
cti přitom dodávám, ač lze-li se
jak zavděčovat mrtvým pod zemí.
Ty chováš zášť jen slovy, skutky však
375 se s otcovými vrahy spolčuješ.
Já se jim tedy nikdy nepoddám,
byť se mi těch tvých výhod, jimiž se
teď honosivě pyšníš, dostalo!

*Ukazuje přitom na šperky, jimiž
je Chrýsothemis ozdobena*

380 Jen ty si měj stůl bohatý, a vším
ať oplývá tvůj život, ale mně —
mně jedinou je potravou buď to,
že trápím, koho trápit mám! Tvá „čest“
mne neláká, a nelákala by
ni tebe, kdybys měla rozvahu.
385 Však takto, mohouc nejlepšího otce
se zvatí dcerou, zvi se matčinou!
Tak zjevíš všem svou špatnost, zradíš-li
své přátele a otce mrtvého.

NÁČELNICE SBORU

Nech, probůh, hněvu! Z řečí obou z vás
390 lze čerpat zisk, jen kdybys uměla
ukazuje na Élektru a Chrýsothemidu
ty jejich užívat a ona tvých.

CHRÝSOTHEMIS

Jsem zvyklá jejím řečem, ženy mé,
a sotva bych jich byla vzpomněla;
leč slyším, že jí hrozí velké zlo,
395 jež dlouhé její nářky zarazí.

ÉLEKTRÁ

400 Nuž zjev tu hrůzu! Je-li silnější
mých běd, snad nebudu již odpírat.

CHRÝSOTHEMIS

Však ti to řeknu, pokud o tom vím.
Jestliže těch svých nářků nenecháš,
chtí *tam* tě poslat, kde prý neuzříš
405 už nikdy jasné záře sluneční:
zem opustit a v hrobce klenuté
kdes žiti máš a nad svou hídou lkát.
A proto si to rozvaž! Stihne-li
tě jednou něco zlého, nekárej
410 pak mne! Jeť nyní čas být rozumný.

ÉLEKTRÁ

To se mnou míní vskutku učinit?

CHRÝSOTHEMIS *přisvědčujíc*

Tak jest; jak přijde domů Aigisthos.

ÉLEKTRÁ

Když tak, jen ať se vrátí třeba hned!

CHRÝSOTHEMIS

Jakous to vyřkla kletbu, nešťastná!

ÉLEKTRÁ

415 Ať přijde, chce-li mi co udělat!

CHRÝSOTHEMIS

Co to chceš zakusit? Jsi při smyslech?

ÉLEKTRÁ

Chci od vás prchnouti co nejdále.

CHRÝSOTHEMIS

A nynější svůj život — toho nedbáš?

ÉLEKTRÁ *trpce*

Ten krásný život můj, div divoucí!

CHRÝSOTHEMIS

420 Ó byl by, kdybys byla rozumná!

ÉLEKTRÁ

A neuč mne k mým drahým špatnou být!

CHRÝSOTHEMIS

To ne, však býti mocným po vůli!

ÉLEKTRÁ

Tak se koř ty! V mé povaze to není.

CHRÝSOTHEMIS

Je dobré z nerozumu nepadnout.

ÉLEKTRÁ

425 Třeba-li, padnu, svého otce mstíc.

CHRÝSOTHEMIS

Já vím, že mi to otec odpouští.

ÉLEKTRÁ

Ta slova pouze špatní pochválí.

CHRÝSOTHEMIS

Ty neposlechneš, nepřisvědiš mi?

ÉLEKTRÁ

Ne! Nikdy nechci být tak bezhlavá.

CHRÝSOTHEMIS *majíc se k odchodu*

430 Já tedy půjdu, kam jsem poslána.

ÉLEKTRÁ *ukazujíc na konvici*

Čí je to oběť? Kam se ubíráš?

CHRÝSOTHEMIS

Mne posílá s ní matka na hrob otci.

ÉLEKTRÁ

Jak, tomu, jehož — nejvíc nenávidíš?

CHRÝSOTHEMIS *přikyvuje a vpadá hořce*

Zabila! To jsi chtěla říci as.

ÉLEKTRÁ

435 Kdo jí to vnukl, kdo to navrhl?

CHRÝSOTHEMIS

Snad noční přízrak, pokud se mi zdá.

ÉLEKTRÁ *vzpíná ruce*

Přispějte, bozi otců, aspoň teď!

CHRÝSOTHEMIS

Což z toho strachu čerpáš útěchu?

ÉLEKTRÁ

Ten sen mi vylož, pak ti odpovím!

CHRÝSOTHEMIS

440 Co já vím, na to stačí málo slov.

ÉLEKTRÁ

Rci aspoň to! Tak často málo slov
už lidi srazilo i povzneslo.

CHRÝSOTHEMIS

Prý viděla, jak otec tvůj i můj
zas přišel na svět, by se podruhé
s ní setkal. Vstoupil tedy do síně
a chopil žezlo, jež kdys nosil sám
a nyní Aigisthos, a u krbu
je vetkl v zem a bujná ratolest
prý z něho vzešla a ta zastřela
svým stínem celou zemi mykénskou.
Tak jsem to od kohosi slyšela
pak vyprávět, jenž byl přítomen,
když zjevovala slunci ten svůj sen.

A víc už nevím, leč že z toho snu

445 má strach a že mě *proto* posílá.Nuž při rodinných bozích, dbej mých slov,
ať z nerozumu žalně nepadneš.

Když zhrdneš mnou, zlo vrátí mi tě zpět.

ÉLEKTRÁ

Nic z toho, co tu neseš, nevkládej,
450 má milá, na hrob! Nesluší se ti
a není zbožné otcí oběti
klást na hrob, přinášet mu úlitbu
té nepřátelské ženy zločinné.

485 Bud to hoď do vod, nebo v hlubokém
to písku ukryj, odkud z toho nic
tam nepříjde, kde otec spočívá!
Nechť je to pro ni, ač by zemřela,
tam dole jako poklad schováno!
A vůbec, kdyby ona nebyla
470 z žen nejsmělejší, nekrásilila by
zde touto nepřátelskou úlitbou
hrob toho, jehož sama zabila.
Jen uvaž: myslíš, že by nebožtík
tam v hrobě mile přijal dary té,
475 již nectně zabit byl a zohaven
jak nepřítel, jež skvrny krvavé
k své očistě mu o vlas otřela?
Ne, ne! Jen toho nechej! Ustříhni
si z hlavy konečky svých kadeří,
480 a vem též ode mne, ach, nešťastné,
tu kadeř prosebnou a dej mu ji
— sic malý dar, je z toho však, co mám —

*Za řeči podá služebná z košíku Chrysothemidě nůžky a
převezme od ní konvici. Chrysothemis a po ní Elektra
si ustříhnou něco vlasů a vloží je do košíku*

— i pás můj, nezdobený přepychem!

Odeptná pás a vkládá jej do košíku

485 A padnouc na zem, pros ho, aby nám
byl milostiv a vyšel z podsvětí
a proti nepřátelům přispěl nám;
a aby Orestu přál zvítězit
a šlápnout na šíji svých nepřátel,
490 ať můžem příště rukou štědrejší
ho ctít než dary, dnes jež věnujem.
Já tuším ovšem, tuším, že ten sen,
tak příšerný, byl poslán rodičce
též jakous péčí otce našeho;

495 však přec tu obět, sestro, vykonej
a přispěj sobě, mně a tomu zvlášť,
jenž je nám ze všech lidí nejdražší,
naš otec, který leží v podsvětí!

NÁČELNICE SBORU *k Chrysothemidě*

Ta dívka mluví zbožně. Ty pak slyš,
měj rozum, drahá, učň to, co chce!

CHRÝSOTHEMIS

bere od služebné konvici a chystá se k odchodu

500 Nuž učiním to, neboť pro pravdu
se není třeba s vámi dvěma přít;
spíš třeba uspíšiti jednání.
Však podnikám-li tento smělý čin,
mé drahé, mlčte o něm, při bozích!
505 Zví-li to matka, trpký bude as
ten pokus, kterého se odvážím.

*Odhází se služebnou stranou
Elektra ji sleduje pohledem*

SBOR ŽEN

Ač není-li planý věštný můj um
a moudrého důvtipu zcela prost,
Diké, pomstu věštící,
510 už přijde, v rukou spravedlivé vítězství,
už přijde na ně, dítě, přijde zakrátko!
V mé srdce vešla důvěra,
když jsem slyšela právě
o tom sladkozvučném snu.
515 Vždyť nikdy nezapomíná
ten, kdo tě zplodil, Řeků král,
ni stará ona sekyra,
ukutá kovem, dvojsečná,

520 jež ho s největší potupou
a hanbou usmrtila.

Kdes v záloze strašná Lítice dlí,
však přikvačí, nezdolná, rychlá jak blesk,
krokem nohou kovových.

525 Vždyť stíhá provinilce, kteří nemravně
a hříšně v snátek vejdou, krví ztřísněný.

Mně napadá, zda není ten sen
jistým znamením pro nás,
mstitele i spojence,

530 že se již blíží odplata.

Sic není žádného věštění
zde na světě, ni z hrozných snů,
ani z božích výroků,
jestliže cíle nedojde

535 to zjevení dnešní noci.

Ó Pelopovy dávné
vy závody, plné strastí,
co přivedly jste žalu na tuto zem!

Co spočinul v mořských vlnách

540 kdys Myrtilos věrolomný,

když ze zlatého vozu

lstí ničemnou byl sražen

a bez památky zhynul — od oněch dob

už mrzkost, plná žalu,

545 zde tohoto nemíjí domu.

*Z paláce vychází Klytaiméstra provázena
služebnou, jež nese v obětním košíku různé
plody z polí a ze zahrad*

KLYTAIMÉSTRA k *Éléktře, dosti mírně* ~

Ty se zas volně touláš, jak se zdá:

Aigisthos není doma, který ti
vždy bránil, abys nechodila ven
a neostouzela své přátele!

550 Teď, když je vzdálen, mne ty nedbáš nic.

A přece jsi mě často u mnohých
už pomluvila, že prý bezprávně
a drze vládnu a tvé jednání
i tebe zpupně pronásleduji.

555 Já nejsem zpupná, že však mluvíváš
zle o mně, mluvím s tebou také zle.

Je záminkou ti otec, ničím víc,
že zahynul mou rukou. Ano, mou,
to vím a nemohu to zapírat.

560 Však to mu Diké život zmařila,
a nejen já, a ty jsi pomáhat
jí měla, kdybys byla rozumná!

Odpor u Élektry

Vždyť ten tvůj otec, nad nímž stále lkáš,
ten z Řeků jediný se odvážil

565 tvou rodnou sestru obětovat bohům,
ač nezná on, jenž plodil, oněch bolestí
a muk co já, jež jsem ji rodila.

Nu budiž! Řci mi tedy, pro koho
ji obětoval? Řekneš: pro Řeky?

570 Ti neměli však práva zabít tu,
jež byla má! A jestli pro bratra
ji zabil, Meneláa, neměl mi
to odpykat? Což neměl děti dvě
ten bratr? Ty přec měly zemřít spíš,

575 když oni rodiče je zrodili,
jimž k vůli se ta plavba konala!

Či měl snad Hádés touhu na mých spíš
se dětech pást než na Heleniných?

Či snad dal výhost lásce k dětem mým

*oficiální
v knoze*

580 ten otec ničemný a k bratrovým
jí cítil dost? Zdaž není bezhlavý
a špatný otec, který takto jedná?
Tak myslím, byť tys jinak soudila,
a mrtvá, kdyby mohla promluvit,
585 by se mnou souhlasila. Nuže já
se nad tím činem nermoutím; a ty
vše rozvaž dřív, a pak haň příbuzné!

ÉLEKTRÁ

590 Teď neřekneš, že jsem ti ublížila
já dřív a žes mě pak ty pokárala!
Však dovol za mrtvé mi promluvit
dle pravdy, za otce i za sestru!

KLYTAIMÉSTRA

Jen mluv! A kdybys tak vždy začínala,
pak by mne nedráždila slova tvá.

ÉLEKTRÁ *zpočátku mírně, pak stále vzrušeněji*

595 Hned začnu. Otce, pravíš, zabilas.
Ať neprávem, či právem, možno-li
co říci nadto hanebnějšího?
Však slyš: tys neprávem ho zabila!
To tě jal svůdnou řečí ničemník,
s nímž nyní žiješ! Taž se lovkyně,
600 ctné Artemidy, koho trestala,
když upoutala větry v Aulidě!
Či já to povím sama — bohyně
se člověk nesmí tázat. Otec můj
se v jejím háji, jak jsem slyšela,
605 kdys bavil a svým krokem vyplašil
tam daňka pestrého, i skolil ho,
a chlubné slovo vyklouzlo mu z úst.

*o taci přivale
W. W. W.*

A tím se rozhněvala Artemis
a zdržovala Řeky, dokud by
610 jí otec za zvěř neobětoval
svou dceru. Tak to bylo s obětí
té dívky; neboť vojsko nemohlo
se domů ani k Tróji odebrat.
A proto ji on v obět přinesl,
615 byv k tomu přinucen a stěží jen,
když se byl dlouho vzpíral nadarmo,
a ne snad kvůli Meneláovi!
A chtěl-li přitom (abych přihlédla
i ke tvým slovům) bratru přispěti,
620 což musel proto skonat rukou tvou?
Jaký to velí zákon? Míniš-li
ten zákon lidem ukládati, hleď,
ať neuložíš sobě strast a žal!
Vždyť budeme-li splácet smrti smrt,
625 dojdeš-li práva, první zemřeš ty!

Však — nepředstíráš lichou záminku?
Jen pověz, prosím, proč teď provádíš
ty skutky ze všech nejhanebnější?
Ty souložíš přec s vrahem, s kterým jsi
630 dřív zahubila otce našeho,
a děti jemu rodiš, dřívější
však děti, poctivé a z manželství
kdys poctivého, ty jsi odvrhla.
Jak bych to mohla schválit? Nebo, rci,
635 i to je za dceru snad odplatou?
Však hanba, řekneš-li to! Pro dceru
se vdávat klidně za nepřítele
je nemravné!

Stupňuje řeč v ironii

Však dosti! Tebe přec
já ani nesmím napomínati.

040 Ty všude hlásáš, že prý matku svou
jen pomlouváme; já tě za naši
však paní spíš než matku pokládám.

445 Jak trudný život! Ty a ten tvůj druh
mě hojným zlem jen stále daříte.

Ten druhý, nebohý můj Orestés,
jen stěží ušel ruce tvé a teď
svůj život bídně tráví v cizině.

650 Tys mi už často vytkla, že ti jej
prý vychovávám jako mstitele;
nuž buď si jista: míti dosti sil,
já bych ho k tomu vychovávala!

655 A proto hlásej všude, třebaš že
jsem zlá, či jízlivá, či nestoudná;
neb dovedu-li takto jednati,
tvé povaze as hanbu nedělám!

NÁČELNICE SBORU

Jak soptí hněvem! Že by dbala však,
zda jedná po právu, už nevidím.

KLYTAIMÉSTRA *k náčelnici sboru*

660 A jakpak já bych měla téhle dbát,
jež takto potupila matku svou,
a k tomu takto mladá? Nemyslíš,
že ta je všeho schopna bez studu?

ÉLEKTRÁ

665 Buď jista, že mě nad tím jímá stud,
i když se ti to nezdá! Dobře vím,
že jednám na své mládí nevhodně
a tak, jak se to na mne nesluší.

Tvé nepřátelství však a skutky tvé
mě nutí takto přes moc jednati.
Vždy z mrzkých skutků mrzkost pochytiš!

KLYTAIMÉSTRA

670 Ty nestoudnice, já a slova má
i skutky svádějí tě k řečnění!

ÉLEKTRÁ

Tím vinna ty, ne já! Ty pácháš čin,
a čin si vždycky najde slova svá.

KLYTAIMÉSTRA

675 Při mocné Artemidě, odpykáš
tu smělost, jak jen přijde Aigisthos!

ÉLEKTRÁ

Aj, hněvy? Dovolilas říci mi,
co chce! Jsi věru špatná posluchačka.

KLYTAIMÉSTRA *napolo se odvracejíc, velmi sklesle*

Když jsem ti dovolila říci vše,
buď zticha, nech mě obět vykonat!

ÉLEKTRÁ

680 Ó prosím, obětuj a nesváděj
to na má ústa! Neřeknu už nic.

*Odstoupí stranou. Klytaiméstra vezme od služky
obětní dary a klade je k soše Apollónově*

KLYTAIMÉSTRA *k služce*

Má průvodkyně, pozdvihni mi již
ty dary ze všech plodin vybrané!

STASIMON

2. EPIS
516-822

625
 Chei boha prosit, aby zbavil mne
 té hrůzy, jež mě nyní ovládla.
 Ó slyš mne, slyš, ó Foibe ochranný,
 mou skrytou prosbu — nejsou přátelé
 zde u mne a já nesmím na světlo
 vše vynášet, když ta

pokynem ukáže na Élektro

je nablízku,

690
 by v zášti křikem úst svých halasných
 zlé zvěsti netrousila po obci.

Slyš mne, jak žádám! Povím takto vše:

Teñ přízrak dnešní noci záhadný,
 to vidění mi, lycký vladaři,

695
 rač splnit, je-li dobré; je-li zlé,

obrat' je nazmar našich nepřátel!

A chce-li mě snad někdo z bohatství,

jímž slynu, vyštvat, nedopouštěj to:

necht' žiji stále bez trudu a dům

700
 i žezlo Átreovců ovládám,

necht' trávím s nynějšími přáteli

dny poklidné a s těmi z dětí svých,

jež nechovají ke mně nenávisť

a netrápí mne trpkým jednáním!

705
 Ó slyš to, lycký bože, laskavě,

dej nám to všem, jak o to žádáme!

Vše ostatní ty jistě jako bůh

víš dobře, třebaš o tom nemluvíš;

kdo vzešel z Dia, musí vědět vše.

*Ke konci řeči přichází ze strany pěstoun Orestiv.
 Z přítomných si ho zprvu nikdo nevěšimne*

PĚSTOUN *ukazuje na dům*

710
 Cizinky, rád bych zvěděl bezpečně,
 zda je to palác vládce Aigistha.

NÁČELNICE SBORU

Je, cizince, tos dobře uhodl.

PĚSTOUN *pohlžije na Klytaiméstru*

A hádám dobře, tuše jeho choť
 v té paní? Vypadá jak vládkyně.

NÁČELNICE SBORU

715
 Ó zajisté — ta stojí před tebou.

PĚSTOUN *se ukloní*

Buď, paní, zdráva! Milou tobě zvěst
 i Aigisthovi přítel posílá.

KLYTAIMÉSTRA

Tvá slova vítám. Ale zvěděla
 bych ráda, kdo tě ke mně vypravil?

PĚSTOUN

720
 Fanoteus focký dal mi vážný vzkaz.

KLYTAIMÉSTRA

A jaký, hoste? Jistě milou zvěst
 mi od milého muže vyřídíš.

PĚSTOUN

Vše shrnu krátce: Orestés je mrtev.

Pohnutí ve sboru

ÉLEKTRÁ

Já přenešťastná, veta po mně dnes!

reportáž

KLYTAIMÉSTRA *chvatně*

725 Co díš, co pravíš, hoste! Téhle
ukazuje na Élektřu
nedbej!

PĚSTOUN

Orestés zemřel. To jsem děl a dím.

ÉLEKTRÁ

Je po mně ubohé, jsem zničena!

KLYTAIMÉSTRA *k Élektře hrubě*

Ty si hled svého!

K pěstounovi

730 Mně však, cizínče,
mně řekni pravdu, jak on zahynul!

PĚSTOUN

Já jsem byl proto poslán, povím vše.

K závodům, slavné Řecka ozdobě,
on přišel účastnit se delfských her.

735 Když slyšel hlasatelův jasný hlas
zvát k běhu, jímž se nejprv závodí,
on vešel, skvělý, takže všichni žasli.
Když dospěl k cíli dráhy úspěšně,
jak jeho vzhledu odpovídalo,
s vítězným čestným darem odešel.

740 A jak ti mohu líčit několik
jen málo slavných činů hrdiny
tak zdatného, jichž bylo tolik? Věz
jen jedno, paní: ze všech závodů,
jež borecům ohlásili soudcové,
745 on dostal všechny ceny vítězné,
a jak byl veleben, když hlásili,

že z Argu jest a sluje Orestés,
syn Agamemnona, jenž slavný voj
kdys proti Tróji z Řecka shromáždil!

750 Tak se mu vedlo dosud. Chce-li však
bůh škodit, ani silný neujde.
Byl jiný den, kdy jízdni závody
se rychlonohé zjitra konaly:
on s mnoha vozataji vešel též.

755 Jeden byl Achaj, druhý ze Sparty,
dva Libyové, správci čtyřspřežních
dvou vozů, pátý byl sám Orestés,
jsa thessalskými koni opatřen,
a z Aitólie s koni plavými

760 byl šestý, sedmý pak byl Magnétan
a osmý, bílých koní, Ainian,
devátý z Athén, bohy stavěných,
a Boiót dovršoval desítku.

765 Kde místo stanovení soudcové
jim losem určili, tam stanuli,
roh z kovu zazněl, vyrazili vpřed
a vzkřikli na koně a opatři
v svých rukou potřásli. I rozlehl
se drahou rachot vozů hrčivých,

770 a prach se zdvíhal, pomísili se
a nešetřili bodců, každý z nich
se snažil předstihnout vůz před sebou
i frkající koně. Stříkala

775 vrhal dech i do běžících kol.

On objížděl vždy cílový sloup tak,
že se ho takřka pístem dotýkal,
a přitom náručáka popouštěl
a podsedního pevně zdržoval.

780 A nejprve jel zpřímá každý vůz.

Však tvrdohubí koně, s nimiž jel
ten Ainian, se náhle splášili
a zatočivše, když on začínal
už sedmý oběh, šestý ukončiv,
785 srazí se čely s vozem Barčana.
Tím jedním neštěstím se stalo, že
druh vrážel do druhu a vozy si
tak rozbíjeli — celá kriská pláň
se vozů troskami hned plnila.

790 Když to zřel znalý z Athén otežník,
strh' koně stranou, zvolnil běh, a vír,
jenž na dráze se zmítal, obejel.
A jako poslední jel Orestés,
hned za ním; spoléháť se na konec.

795 Když vidí však, že zbývá jediný,
hned práskne bičem, až to zalehlo
v sluch rychlých koní, za ním pustí se,
a vyrovnavše hřebce, hnali se,
800 hned ten, hned onen předjíždějíce
se spolu o hlavu svých spřežení.

A při všech jedenácti obězích
jel bezpečně a šťastně, nebožák,
jsa vzpřímen na svém voze vzpřímeném.
Však potom, levý kůň jak zahýbal,
805 a on mu pouštěl uzdu, nevěda
se otřel o sloup, náboj nápravy
se vprostřed zlomil a on z korby ven
se vykotil a v tenké řemení
se zaplet'; a jak padal, spřežení
810 se středem závodistě rozběhlo.
Když ho lid viděl z korby padati,
hned nad jinochem žalně zaúpěl,
co vykonal a jak zlý osud má:

815 Byl smýkán v prachu, hned k nebi se však
zas tělem vznášel, až pak vozkové,
jen stěží zadrževše koní běh
ho vyprostili. Tak byl zkrvaven,
že by ho nikdo z přátel nepoznal,
jenž by to tělo viděl ubohé.

820 I spálili ho na hranici hned,
a převelké to tělo, bědný prach,
sem nesou v malé urně kovové
ti z fockých mužů, jimž tak velel král,
by došel pohřbu v zemi otců svých —

825 Tak tomu jest. Je bolno o tom slyšet,
a vidět? — nám, co jsme to viděli,
to největší je z pohrom, jež jsem zažil.

Pauza; dojetí u všech

NÁČELNICE SBORU

Ó běda! Rod mých pánů bývalých
je do kořene, zdá se, vyhuben!

KLYTAIMÉSTRA *probírá se z dojetí*

830 Co je to, Die? Mám to štěstím zvát
či neštěstím, však ziskem? Jaký bol
svou pohromou si život zachovat!

PĚSTOUN

Proč jsi tak, paní, skleslá nad tou zprávou?

KLYTAIMÉSTRA

835 Je úžasné být matkou! Nemá zášť
k svým dětem, byt jí ubližovaly.

PĚSTOUN

Nuž nadarmo jsem přišel, jak se zdá.

KLYTAIMÉSTRA *horlivě*

840 Ne nadarmo! Jak to, že nadarmo?
Vždyť důkazy mi neseš bezpečné,
že zahynul plod mého života,
jenž odpad' od prsu i péče mé
a jako vyhnanec žil v cizině
a od té doby, co vlast opustil,
mne nespátril a jen mi vyčítal
smrt otcovu a zlou mi hrozil mstou,
845 takže mě sladký spánek za noci
ni za dne nepojímal — žila jsem
jak v stínu smrti po celý ten čas!
A nyní — dnešek strachu zbavil mne
jak před ní, tak i

ukazuje na Élektru

850 před tou zde; je ta
tím větším zlem, že se mnou bydlela
a stále pila srdce mého krev.

Jásavě

A nyní před jejími hrozbami
jsem bezpečna a blaze budu žít!

ÉLEKTRÁ

se za této řeči vytrhla z bolestného mlčení

855 Já nešťastná! Teď nad tvým osudem
lze zalkat, bratře, když tak dokonav
jsi matce pro smích! Ó jak je to krásné!

KLYTAIMÉSTRA

Ne s tebou, s ním však ano, tak jak jest!

ÉLEKTRÁ *vzpíná ruce*

Ó slyš to, Nemesis nebožtíkova!

KLYTAIMÉSTRA

Slyšela, koho měla, svedla dobrou věc!

ÉLEKTRA

860 Ó vysmívej se! Teď ti přeje štěstí.

KLYTAIMÉSTRA *vysměšně*

A nezničíš je ty a Orestés?

ÉLEKTRÁ

Jsme sami zničeni — jak zničit tebe?

*Pěstoun sledoval ten výstup, a projevoval útrpnost s Élektrou*KLYTAIMÉSTRA *k pěstounovi*

Jdi za svou cestou hoden velké mzdy,
žes křiky halasné jí přetrhl.

PĚSTOUN *chladně*

865 Vše tedy v pořádku, já mohu jít.

KLYTAIMÉSTRA *horlivě*

Ne, ne! To nejednal bys ke cti mně
ni příteli, jenž tě k nám vypravil.
Pojď dovnitř! Ta necht křikem želí zde
i svého i svých přátel neštěstí!

*Vejde s pěstounem a se služkou do domu*ÉLEKTRÁ *ke sboru*

870 Zdaž v zármutku a bolu zalkala
ta bídná, zaplakala nad synem,
jenž takto zahynul — co myslíte?

Šla odtud s výsměchem! Já ubohá!
 Jaks mě svou smrtí zničil, drahý bratře!
 875 Tys odešel a všechny naděje,
 jež zbyly ještě v srdci, vyrvals mi:
 žes živ a přijdeš otce pomstíti
 a též mne ubohou. Kam půjdu teď?
 Jsem sama, když jsem tebe ztratila
 880 i otce. Zas již musím sloužit těm,
 kdo mi jsou z lidí nejprotivnější,
 těm vrahům otce. Ach, jak krásný stav!
 Však já už s nimi v domě nebudu!
 Svým žitím zhrdnu, přátel nemajíc,
 885 a zde se u vrat sama umožím.
 A jsem-li komu z domu na obtíž,
 ať usmrtí mne! Smrt mi bude vděk
 a žítí trudno; nepřejí si žít!

Vrhne se k zemi před vraty paláce

SBOR mluví jednotlivě členové

Kde jsou as, kde Diovy blesky, kde Hélios zářný,
 890 jestliže patří na tyto činy
 a klidně je snesou a skrývají?

ÉLEKTRÁ zakrývá si obličej, vzlyká

Ach běda, ach žel!

SBOR

Ó dítě mé, cos propukla v pláč!

ÉLEKTRÁ

Ó —

SBOR vpadá

895 Zmlkni a střež se rouhavých slov!

ÉLEKTRÁ

Ach, zničíš mě!

SBOR

Jak?

ÉLEKTRÁ

V nitru budíš mi v toho naději,
 který zřejmě již k Hádu odešel;
 900 ač se rozplývám v slzách žalostných,
 ty mě útěchou ještě zdeptáváš.

SBOR

Byl sklácen v hrob mocný kdys vladař, Amfiaréos,
 osidlem choti, ze zlata skutým;
 však v podsvětí nyní, jak dobře vím —

ÉLEKTRÁ

905 Ach běda, ó žel!

SBOR

— zas vládne dál, jsa mocen svých sil!

ÉLEKTRÁ

Ó —

SBOR vpadá

Opravdu žel! Ta bídnic přec —

ÉLEKTRÁ

— pak zhynula!

SBOR

Ba.

910

ÉLEKTRÁ

Vím to, chápu to. On však v pohromě našel mstitele. Mně již nebude nikdo mstitelem! Jeden jediný pryč mi odešel, vyrván ze světa.

SBOR

915 Tys došla svrchovaných béd.

ÉLEKTRÁ

Já vím, až příliš dobře to vím!
Je strastný a žalostný život můj!
pln slz a hnusu a nářků.

SBOR

Zřeli jsme vše, co dřš.

ÉLEKTRÁ

920 Proto mne již nechtějte klamat. Víím —

SBOR

Co dřš?

ÉLEKTRÁ

— už vznešeného otce syn,
můj sourodý bratr mi pomoci neposkytne.

SBOR

Všem lidem zemřít souzeno.

ÉLEKTRÁ řezavě

925 Zdaž tak, jak zemřel ubožák on,
že za rychlé jízdy závodní
se v tenké řemení vpletou?

SBOR

Strašná to pohroma!

ÉLEKTRÁ

Jak by ne? A v dále, mé péče prost —

SBOR

Ó žel!

ÉLEKTRÁ

930 — byl vložen do urny, a já
ni pohřbem ho nemohla počít, ni oplakati!

Přispěchá radostně Chrýsothemis, za ní služebná

CHRÝSOTHEMIS

Má drahá sestro, radost pudí mne
nic nedbat slušnosti a kvapit sem:
já nesu radost, strasti úlevu,
v nichž dosud tonulas a sténala!

ÉLEKTRÁ *ponuře*

935 Kde ty bys mohla pomoc naléztí
mým ranám, které nelze zahojit?!

CHRÝSOTHEMIS

Slyš, Orestés nám přišel — věř, co dím! —
tak zřejmě přišel, jako vidíš mne!

ÉLEKTRÁ

940 Což šlíš, nešťastná, a vysmíváš
se vlastnímu i mému neštěstí?

CHRÝSOTHEMIS

Při krbu otcovském, já nemluvím
snad ze svévole — on nám vskutku přišel!

ÉLEKTRÁ

Ty nešťastná! A kdo ti pověděl
 745 tu zvěst, že na ni tolik spoléháš?

CHRÝSOTHEMIS

Mně? Nikdo, vím to, jasné důkazy
 jsem zřela — proto na to spoléhám!

ÉLEKTRÁ

Důkazy? Jaké? Cos, ty nešťastná,
 to zhlédla, že tak zhoubným ohněm pláš?

CHRÝSOTHEMIS

950 Slyš, při bozích, a až mne vyslechneš,
 pak zvi mě bláhovou neb rozumnou!

ÉLEKTRÁ

Když ti to dělá radost, nuže mluv!

CHRÝSOTHEMIS

Nuž vše ti povím, co jsem spatřila.
 Když přijdu k staré hrobce otcovské,
 955 zřím čerstvé proudy mléka z vrcholu
 se řinout mohyly, a otcův rov
 byl kvítím všeho druhu obsypán.
 I žasnu, když to zhlédnu, rozhlížím
 se kolem, není-li kdo nablízku,
 960 však vidouc, že je v celém kraji klid,
 jdu blíže, a tu na okraji hrobu
 zřím kadeř svěží, čerstvě střiženou.
 Jak jsem ji zhlédla, ach, já nebohá,
 hned napadne mne obraz, duši mé
 965 tak známý: to jsou stopy Oresta,
 jenž je nám ze všech lidí nejdražší!

I zdvihnu kadeř, výkřik potlačím,
 leč zrak se stopil v slzách radosti —
 Jsem přesvědčena, nyní jako dřív,
 970 že tato pocta přišla od něho!
 Vždyť komu jinému to přísluší
 než mně a tobě? Já to nebyla,
 ty také ne — a jak by? Beztrestně
 ni k bohům nesmíš

ukazuje na palác

975 A matka? Ach, ta nemá v oblibě
 co takového činit; mimoto
 by sotva zůstal takový čím skryt.
 Ne, ne, tu poctu vzdal tam Orestés!
 Buď klidná tedy, drahá! Člověka
 980 vždy neprovází osud stále týž.
 Nám dosud nepřál, ale v dnešní den
 se nám snad hojně blaho naplní.

ÉLEKTRÁ s povznesenou soustrastí

Jak dávno už tě želím, bláhová!

CHRÝSOTHEMIS

Co to? Ty nemáš radost z řeči mé?

ÉLEKTRÁ

985 Vždyť nevíš, ni kde jsi, ni kam se řítíš!

CHRÝSOTHEMIS

Že nevím, co jsem jasně viděla?

ÉLEKTRÁ

Je mrtev, nešťastnice, jeho pomoc
 ta tam — už s ničím k němu nevzhlíže!

CHRÝSOTHEMIS

Ó žel, já bídná! — Od koho to víš?

ÉLEKTRÁ

990 Řekl to svědek jeho záhuby.

CHRÝSOTHEMIS

Kde je ten člověk? Trnu úžasem.

ÉLEKTRÁ *ukazuje na dům*

Zde — matce milý a ne protivný.

CHRÝSOTHEMIS

Ó žel, já bídná! — Od koho však jsou ty hojné dary na otcově hrobě?

ÉLEKTRÁ

995 To je tam nejspíš na památku kdos dal k počtě zesnulého Oresta.

CHRÝSOTHEMIS

1000 Ten ubohý! A já jsem s radostí sem spěchala s tou zprávou, neznajíc té naší rány. Teď tu shledávám jak dřívější, tak nové pohromy.

ÉLEKTRÁ

Tak tomu jest. Však poslechneš-li mne, pak svrhneš břímě útrap nynějších.

CHRÝSOTHEMIS

Což vzkřísím někdy z mrtvých zemřelé?

ÉLEKTRÁ

To nemíním. Tak nerozumná nejsem.

CHRÝSOTHEMIS

1005 Co tedy kážeš, k čemu mám dost sil?

ÉLEKTRÁ

Hleď provést směle, co ti navrhu!

CHRÝSOTHEMIS

Já neodmítnu, co je prospěšné.

ÉLEKTRÁ

Však uvaž, bez námahy nejde nic!

CHRÝSOTHEMIS

To vím, a ve všem přispěji, seč jsem.

ÉLEKTRÁ

1010 Nuž poslyš, k čemu jsem se rozhodla! Jak víš i ty, jsme bez pomoci teď svých přátel: Hádés nám je uchvátil a odňal, a my samy zhýváme. Dokud jsem slýchala, že bratr je pln sil a vzkvétá, doufala jsem, že 1015 kdys přijde pomstít vraždu otcovu. Když už ho není, vzhlížím k tobě teď, bys neváhala se mnou, sestrou svou, 1020 teď pachatele vraždy otcovy, Aigistha, zabít — vždyť se nemusím již tajit před tebou! Jak dlouho as chceš ještě čekat lehkomylně a k jaké vzhlížíš jisté naději,

1025 když můžeš už jen vzdychat, zbavena
jsou bohatství a statků otcovských,
a můžeš lkáti, že tak dlouhý čas
už vadněš neprovdána, bez chotě?
A též už nedoufej, že dosáhneš
1030 kdy toho! Není přece Aigisthos
tak bezhlavý, by nechal někdy vzkvést
rod můj či tvůj k své jisté záhubě.
Však budeš-li se mými radami
teď řídit, předně chválu zbožnosti
1035 si získáš u těch drahých zesnulých,
jak otce, tak i bratra v podsvětí.
A dále ušlechtilou v budoucnu
tě budou zvat, jak také rodem jsi,
a důstojného sňatku dosáhneš;
1040 vždyť po všem zdárném každý hledí rád.
A nevidíš, co slávy způsobíš
i mně i sobě, poslechněš-li mne?
Neb který občan, který cizinec,
jenž nás kdy spatří, nepozdraví nás
1045 as takovouto řečí pochvalnou?
„He, vizte ty dvě sestry, přátelé,
jež dům svých otců od zla spasily
a nešetřice žití zchystaly
svým nepřátelům, kdysi mocným, smrt!
1050 Ty musí každý milovat a ctít
a pro statečnost ve shromážděních
a při slavnostech poctu vzdávat jim.“
Tak bude o nás každý vyprávět,
a sláva zaživa i po smrti
1055 nás obě bude stále provázet.

Nuž poslechni, má drahá, bratrovi
i otci přispěj, zbav těch útrap mne,

zbav jich i sebe! Věz, že mrzce žít
je mrzké lidem ve cti zrozeným.

NÁČELNICE SBORU

1060 V tak vážných věcech dodá rozvaha
i mluvčímu i posluchači sil!

CHRÝSOTHEMIS *k náčelnici*

Však nebýt ona myslí bláhové,
ó ženy, dříve než by mluvila,
dbala by jistě opatrnosti,
1065 a ona nedbá!

K Elektře

Nač jsi upjala
své zraky, že se chystáš útočit
tak směle a že mne zveš na pomoc?
1070 Jsi slepá. Vždyť jsi žena, a ne muž
a slabší jsi než tvoji odpůrci!
Jim štěstí dal dnes osud, kdežto náš
se rozplývá a vyprchává v nic.
Kdo ujde tedy trudu, pohromám,
chtě takového muže usmrtit?
1075 Jsme nešťastné, nuž hled, ať většího
si ještě nezjednáme neštěstí
tvou řečí, jestli ji kdo uslyší!
Co je nám platné slavné pověsti
si vydobýt a zemřít neslavně?
1080 Neslavně! Smrt přec není nejhorší;
je horší, touží-li kdo zemřít
a nemůže ni toho dosíci.
Nuž prosím tě, než zhynem docela
a rod náš vyhladíme, zkrot, ach, zkrot
svou vášeň! Já tvá slova zachovám
1090 jak nevyřčená, nevyplněná;

STASIMOS

Conlan & Elektra

ty nabuď aspoň jednou rozumu
a mocným ustupuj, jsouc bezmocná.

NÁČELNICE SBORU *k Elektrě*

1005 Poslechni! Neboť moudrost s rozvahou
je pro člověka ziskem nejlepším.

ÉLEKTRÁ *k Chrýsothemidě*

Cos řekla, čekala jsem, vědouc dobře,
že zamítneš, co jsem ti nabízela.
Nuž musím vlastní silou provést
to dílo; já ho nenechám jen tak!

CHRÝSOTHEMIS *ironicky*

3400 Ó!
Tu smělost při otcově smrti mít
jsi měla! Vše bys byla provedla!

ÉLEKTRÁ

V mé povaze byla, rozum však byl slab.

CHRÝSOTHEMIS

Hleď celý život tak být rozumná!

ÉLEKTRÁ

1405 Tak radíš, že mi nechceš pomáhat.

CHRÝSOTHEMIS

Kdo chystá zlo, ten sám zlo zakouší.

ÉLEKTRÁ *výsměšně*

Jak skvěles moudrá, hnusně zbabělá!

CHRÝSOTHEMIS

I chválu tvou kdys klidně vyslechnu.

ÉLEKTRÁ

Té ode mne se nikdy nedočkáš!

CHRÝSOTHEMIS

4110 Čas je dost dlouhý, by to rozhodl.

ÉLEKTRÁ

Jdi odtud! V tobě není pomoci.

CHRÝSOTHEMIS

I jest, však ty ji nechceš chápati.

ÉLEKTRÁ

Nuž jdi a vyzraď to vše matce své!

CHRÝSOTHEMIS

Tak příliš zas tě v zášti nechovám.

ÉLEKTRÁ

4415 Jen poznej aspoň, že mě vedeš k necti!

CHRÝSOTHEMIS

Ne k necti, ale k bezpečnosti své!

ÉLEKTRÁ

Mám činit, co se tobě právem zdá?

CHRÝSOTHEMIS *přisvědčuje*

Až budeš moudrá, povedeš ty mne.

ÉLEKTRÁ

Je zlé, když chybuje, kdo dobře mluví!

CHRÝSOTHEMIS

7420 Tos řekla správně, jakým trpíš zlem.

ÉLEKTRÁ

Což se ti nezdá správné to, co říkám?

CHRÝSOTHEMIS

To, co je správné, leckdy škodí též.

ÉLEKTRÁ

Dle těchto zásad nemám chuti žít.

CHRÝSOTHEMIS

Budeš mě chválit, provedeš-li svou!

ÉLEKTRÁ

7425 Však provedu svou! Ty mne nezastrašíš.

CHRÝSOTHEMIS

Opravdu nezměníš svůj úmysl?

ÉLEKTRÁ *s odmítavým gestem*

Nic není nad zlou radu horšího.

CHRÝSOTHEMIS *chystá se k odchodu*

Ty se mnou, zdá se, v ničem nesouhlasíš.

ÉLEKTRÁ

Ne; tak jsem se už dávno rozhodla.

CHRÝSOTHEMIS

7430 Já tedy půjdu. Ty přece nemáš chut
má slova chválit, já tvé chování.

ÉLEKTRÁ

Jen vejdi. Byť sis toho velmi přála,
já tebe následovat nebudu.
Je pošetilé honit prázdný stín.

CHRÝSOTHEMIS

7435 Myslíš-li, že jsi nějak přemoudrá,
měj si tu moudrost! Až se ocitneš
už v bídě, ráda pochválíš mou řeč.

*Vejde se služebnou do domu
Élektrá stojí nepřítomně v myšlenkách*

SBOR *odvrácen od Élektry*

7440 Hle, ve výši ty rozumné ptáky,
jak létají a shánějí potravu pro staré,
kteří je na svět přivedli,
kteří je v mládí pěstili:
proč si tak nevedem též my lidé?
Buď mi však svědkem Diův blesk,
svědkem buď Themis nebeská:
nadlouho neujdem trestu!
7445 Pověsti, božstvo ty podsvětní,
ohlas tam dole pod zemí
synům Átreá žalnou zvěst,
dones jim hanbu tu neradostnou:

7450 Že jejich dům je chorobou stížen
již z dávných let a dnes že se opět pospolu
střetli dva rodu potomci,
kteří se nechtí přátelsky

775 srovnat. Ta dívka se zmítá v bouři,
zrazena, sama, nebohá,
pro otcův osud věčně lká,
tak jako žalobný slavík,
nedbajíc, že ji snad stihne smrt,
ochotna vzdát se života,
7460 zhubí-li ty dvě lýtice.
Najde se dítě tak ušlechtilé?

Obrátí se k Élektře

Nikdo z lidí dobrých a zdárných
nechce nečestně žít, ó dítě, dítě mé,
hanobit jméno a pověst svou.

7715 Tak také ty jsi zvolila
slavný, však žalný život;
tys odvrhla vše, co nekrásí,
a získala naráz dvojí čest:
být zvána výtečnou i moudrou deerou.

7720 Kéž mi žiješ a bohatstvím, mocí
předčíš sílu svých nepřátel, ó dítě mé,
jak jsi jim nyní poddána!

Sic vidím, že ti nepřeje
osudu ruka skoupá,

7745 však nejsvětějších zákonů
jsi dbalá, a tak sis dobyla
svou zbožnou láskou nejkrásnější chvály.

*Ze strany přichází Orestés a Pyladés se dvěma průvodci;
jeden z nich nese popelnici*

ORESTÉS

Jsme, milé ženy, dobře zpraveni
a jdeme dobře, kam si přejeme?

NÁČELNICE SBORU

7120 A co tu hledáš, proč sem přicházíš?

ORESTÉS

Hledám už drahý čas dům Aigisthův.

NÁČELNICE SBORU *ukazujíc na dům*

Jdeš dobře; správně ti kdos poradil.

ORESTÉS

Kdo z vás by tedy v domě oznámil
naš vytoužený příchod společný?

NÁČELNICE SBORU *ukazujíc na Élektřu*

7785 Má-li to sdělit nejbližší, zde ta!

ORESTÉS *k Élektře*

Jdi, ženo, oznam, že tu hledají
nějací fůčí muži Aigistha!

Élektrá hledí na urnu

Ó běda! Snad ne s jasným důkazem
té zvěsti, kterou jsme tu slyšeli?

ORESTÉS

7790 Tvé zprávy neznám. Starý Strofios
mi svěřil poselství stran Oresta.

ÉLEKTRÁ

Co je to, hosti? Jak se strachuji!

ORESTÉS *ukazuje na popelnici*

Zde nesu v této malé nádobě,
jak vidíš, skrovné zbytky mrtvého.

4 EP 1
1096-1383

ÉLEKTRÁ

1175 Já bídná! Toť ta zvěst! Zřím před sebou
už jasně ono břímě, jak se zdá.

ORESTÉS

Želíš-li Orestova neštěstí,
věz, jeho tělo skrývá tato urna.

ÉLEKTRÁ

1200 Ó hoste, je-li skryt v té nádobě,
ach, dovol mi ji vzítí do rukou,
ať mohu oplakat a oželet
svůj rod i sebe s tímto popelem!

ORESTÉS *k průvodcům*

Dejte jí urnu, ať je kdokoli!
Snad o to z nepřátelství nežádá;
1205 Spíš je to známá nebo příbuzná.

ÉLEKTRÁ *převzme popelnici*

1210 Památko, která zbýváš po muži
mně nejmilejším, po Orestovi,
ach, jak ho nyní jinak přijímám,
než jsem kdys v jeho návrat doufala,
když jsem ho posílala do světa!
Dnes, hochu, držím ve svých rukou nic,
a z domu jsem tě statným vyslala.
Ó kéž bych byla žití pozbyla,
než jsem tě do ciziny vyslala,
1215 vlastníma rukama tě unesla
a tajně zachránila před smrtí;
tys raději měl zhynout v onen den
a spolu s otcem v hrobě spočinout!
Však takto zhynuls bídně v cizině

1220 jak psanec, vzdálen svého domova
a od své rodné sestry odloučen,
a já jsem nebohá tě nemohla
ni omýt, ani — jak se slušelo —
vzít z ohně, který všecko spaluje,
1225 tvých pozůstatků tíhu neblahou:
čís cizí ruce ošetřily tě,
ty nebohý, a teď sem přicházíš,
ach, skrovné břímě v skrovné nádobě.

Ó žel, já nebohá! Je ztracena
1230 má dávná péče, sladká námaha,
s níž jsem tě často ošetřovala
— tys přece nebyl nikdy miláčkem
své matky jako spíše mým, a já,
ne ti, kdo byli v domě, pěstounkou
1235 i sestrou tvou jsem vždycky slula. Teď
to všechno v jediný den zaniklo
tvou smrtí. Odešels, jak vichřice
vše s sebou strhnuv. Otec je ten tam,
tys mrtev, pryč, a já jsem mrtva s tebou,
1240 smějí se vrazi, šílí radostí
ta nemateřská matka, neznalá
těch častých zpráv, jež jsi mi posílal,
že se tu jako mstitel objevíš,
ty sám, ty sám! Však osud neblahý
1245 jak tvůj, tak také můj, ten zmařil vše:
tak mi tě poslal sem — ne předrahy
tvůj zjev, však popel nicotný a stín —

Óh žel, žel!

Ach, jinochu ubohý, ach,
1250 jenž na hroznou cestu — ó žel, žel! —
byls poslán, jaks mě zničil, předrahy!

Ba zničilš mne, ty hlavo bratrská!
 I přijmi mě teď do té schránky své,
 v to pouhé nic mne samu, pouhé nic,
 1255 ať bydlím dole s tebou napříště!
 Když bývals tady, snášela jsem vždy
 týž los co ty, i toužím také teď
 zemřít jak ty a sdílet s tebou hrob.
 Vždyť zřím, že mrtvé nic už nebolí.

NÁČELNICE SBORU

1260 Byl smrtelný tvůj otec, smrtelný
 byl Orestés. Měj rozum, krot svůj žal!
 Všem je nám souzeno to vytrpět.

ORESTÉS *v rozčilených rozpacích*

Ó žel, co říci? Nevím, jakých slov
 se chopit. Nemohu se zdržet již.

ÉLEKTRÁ

1265 Jaký to bol? Kam míří ta tvá řeč?

ORESTÉS

Ty jsi ta slavná, krásná Élektrá?

ÉLEKTRÁ

Jsem, ovšem zubožená nesmírně.

ORESTÉS

Oh, jaké neblahé to neštěstí!

ÉLEKTRÁ *s údivem*

Snad nelkáš, cizince, tak nade mnou?

ORESTÉS *pohlíží na ni*

1270 Ó tělo nectně, hříšně ztýrané!

ÉLEKTRÁ

To jistě želiš, cizince, jen mne!

ORESTÉS

Ten neblahý tvůj život bez sňatku!

ÉLEKTRÁ

Proč hledíš na mne tak a naříkáš?

ORESTÉS

Jak jsem byl neznalý své velké bídy!

ÉLEKTRÁ

1275 A z kteréhoš to poznal výroku?

ORESTÉS

Z pohledu na bohatství útrap tvých.

ÉLEKTRÁ

To vidíš jenom malou část mých běd!

ORESTÉS

Lze vidět něco nad to horšího?

ÉLEKTRÁ *přisvědčujíc*

Já žiji s těmi, jimiž zabit byl —

ORESTÉS

1280 Kdo, na které to vrahy narážíš?

ÉLEKTRÁ

— můj otec. Já jim musím otročit.

ORESTÉS

A kdo tě dohání k té nutnosti?

ÉLEKTRÁ

Matkou se zve, však z matky nemá nic.

ORESTÉS

Nutí tě mocí nebo strádáním?

ÉLEKTRÁ

1225 Strádáním, mocí, všelikými zly.

ORESTÉS

Kdo by moh' přispět, zabránit jí v tom?

ÉLEKTRÁ

Kdos mohl. Toho popel přinesls.

ORESTÉS

Nešťastná, jak tě dávno lituji!

ÉLEKTRÁ

Tys jediný mě z lidí politoval.

ORESTÉS

1290 Mne jediného trýzní bolest tvá.

ÉLEKTRÁ

Snad nejsi nějaký náš příbuzný?

ORESTÉS *ukazuje na ženy*

Rád povím, jsou-li ty nám příznivy.

ÉLEKTRÁ

Jsou, budeš mluvit k věrným; neváhej!

ORESTÉS *chápe se urny*

Nuž pusť tu nádobu, ať všechno zvíš!

ÉLEKTRÁ *se brání*

1295 Ne, probůh, cizinče, to nedělej!

ORESTÉS

Buď poslušná mých slov a nechybiš.

ÉLEKTRÁ

Ach, prosím, neber mi to nejdražší!

ORESTÉS

Ne, vezmu!

ÉLEKTRÁ

1290 Jak jsem bídná pro tebe,
můj bratře, nesmím-li tě pohřbít!

ORESTÉS

Mluv zbožně! Vždyť je nesprávné, že lkáš.

ÉLEKTRÁ

Nesprávné, pro mrtvého bratra lkát?

ORESTÉS

Tak nesmíš o svém bratru hovořit!

A TĚ!
1298

ÉLEKTRÁ

Což jsem snad mrtvého tak nehodna?

ORESTÉS

1305 Ne. Ale

ukazuje na urnu, kterou se jí snaží odejmout
do toho ti není nic!

ÉLEKTRÁ *se brání*

Je, pakli držím tělo Orestovo!

ORESTÉS

Ne Orestovo — to je pouze lest!

ÉLEKTRÁ *v překvapení povoluje*

Kde tedy je hrob toho nebožáka?

ORESTÉS *odevzdává urnu jednomu z průvodců*

Kde? Nikde! Nemá hrobu, kdo je živ.

ÉLEKTRÁ

1310 Co pravíš, hochu?

ORESTÉS

Pravdu, žádnou lež.

ÉLEKTRÁ

On tedy žije?

ORESTÉS *přisvědčuje*

Pakli jsem živ já!

ÉLEKTRÁ *nesměle*

Jsi ty snad on?

ORESTÉS *ukazuje jí levou ruku*

1315

Jen pohled na otcův
ten prsten: poznej, zdali mluvím pravdu!

*ponadán*ÉLEKTRÁ *klesá mu v objetí*

Ó drahý dni!

ORESTÉS

Ba drahý, souhlasím.

ÉLEKTRÁ

Ó hlase, přišels?

ORESTÉS

1320

Slyš jej zde z mých úst!

ÉLEKTRÁ

Tys v rukou mých?

ORESTÉS

Kěž mě tak navždy máš!

ÉLEKTRÁ *k ženám*

Ó nejmilejší ženy, občanky,
zde vizte, to je Orestés, jenž lstí
nám zemřel, lstí se nám však zachránil!

1325

NÁČELNICE SBORU.

Ó dítě, vidíme, a nad štěstím
mi kanou z očí slzy radosti.

ÉLEKTRÁ

Ó bratře můj,
můj bratře z bytosti, jež je mi nejdražší,

1330 tys přišel teď konečně
a spatřils, našel, koho sis tak přál!

ORESTÉS

Jsem zde, buď zticha však a vytrvej!

ÉLEKTRÁ

Co jest? Proč?

ORESTÉS *ukazuje na palác*

Líp mlčet, sic to uvnitř zaslechnou.

ÉLEKTRÁ

1335 Ó slyš mne, Artemis, vždy panenská bohyně,
tak nikdy se nesnížím, bych dala se zastrašit
tou ženou, jež tu žije
jak země daremné břímě!

ORESTÉS

I v ženách bojovný přec bývá duch!
1340 Vždyť to víš dobře ze zkušenosti.

ÉLEKTRÁ

Ó hrůza hrůz!
Tys neskrytě připomněl ten neblahý osud náš,
kterého nelze kdy odčinit
ni smazat z paměti.

ORESTÉS

1345 To vím. Však z činů těch lze vzpomenout,
až volnost slova k tomu vybídne.

ÉLEKTRÁ

Ó celý čas,

ó celý přítomný čas by právem se slušelo
té hrůzy vzpomínat!

1350 Dnes konečně smím mluvit svobodně!

ORESTÉS

Tak jest, nuž chraň si této svobody!

ÉLEKTRÁ

Co díš? Jak?

ORESTÉS

Nech mnoha slov, kde není k tomu čas!

ÉLEKTRÁ

1355 Kdo takto by za slova chtěl mlčení zaměnit
a měl by to za vhodné, když ty ses objevil zde?
Vždyť jsem tě dneska zhlédla
krom nadání nečekaně!

ORESTÉS

Ty jsi mě zhlédla, když mi kázali
sem přijít bozi; dřív jsem nemohl.

ÉLEKTRÁ

1360 Tím větší cítím vděk
než dříve, jestliže bůh tě vypravil pod náš krov.
Spatřuji řízení božské v tom,
co chceme podniknout.

ORESTÉS

1365 Nerad bych bránil té tvé radosti,
mám strach však, že jí příliš podléháš.

ÉLEKTRÁ

Ty, jenž ses po době tak dlouhé rozhodl
k té cestě vítané, jež vedla ke mně,
hleď na bídu mou a nechtěj mne —

ORESTÉS

Co nemám činit?

ÉLEKTRÁ

o tu velkou radost
mě připravovat z té tvé drahé tváře.

ORESTÉS

I jiným bych to velmi zazlívál!

ÉLEKTRÁ

Nuž slibuješ!

ORESTÉS

Ó jak by ne?

ÉLEKTRÁ

Slyšíc onu zvěst, můj drahý, netušenou, hroznou,
vzrušení jsem potlačila,
nebohá, a vyslechla ji v němém bolu.
Teď tě mám, ty ses mi zjevil
se svou drahou, milou tváří,
které nezapomenu ani v bídě!

ORESTÉS se vyvine z jejího objetí

Už zanech řečí zbytečných a nic
mi nevykládej, jak je matka zlá,
jak otcův statek loupí Aigisthos

*divu je
nerazila*

a mrhá, rozhazuje nazdařbůh;
tou řečí zmeškala bys vhodný čas.

Jen to mi zjev, co bude nyní vhod:
kde objevit se máme nebo skrýt,
abychom nynější svou výpravou
svým nepřátelům zarazili smích.

Až nyní vejdem, hleď, ať matka nic
z tvé rozradostněné tváře nepozná,
spíš jako nad skutečnou pohromou
hleď naříkati! Zdaří-li se vše,
pak se lze volně radovat a smát.

ÉLEKTRÁ

Ó bratře, chci se nyní chovat tak,
jak tobě milo. Těchto radostí
jsem dosáhla přec tebou, nikoli
svým přičiněním jsem je získala,
a seabemín bych tebe nechtěla
ni za velikou cenu zarmoutit;
vím, že bych takto špatně sloužila
té dnešní šťastné změně osudu.
Sám jistě — jak by ne? — znáš z doslechu
stav věci: není doma Aigisthos,
však matka ano. Ale neboj se,
že užijí zářit úsměvem mou tvář.
Má hrud je dávno záští zalita,
a neustanu plakat radostí,
co jsem tě zhlédla. Jak bych ustala,
když jsem tě při té jedné cestě sem
jak mrtvým, tak i živým spatřila?
Jak nenadálou provedls mi věc!
Ni otce, kdyby ke mně přišel živ,
bych nyní nemohla mít za příznak,
však věřila bych, že ho vskutku zřím.

Zasádné

Orestés

1415 Když ses nám tedy takto navrátil,
veď nás, jak chceš! Já sama byla bych
z dvou věcí jedné došla: spasila
se čestně, nebo čestně zemřela.

ORESTÉS *naslouchá směrem ke vchodu do paláce*

1420 Mlč, prosím! Slyším z domu někoho,
jak vychází!

ÉLEKTRÁ

horlivě změněným hlasem k Orestovi a jeho družině

Jen vstupte, cizinci,
zvláště nesete-li to, co nikdo v domě
ni neodmítne, ni rád nepřijme.

PĚSTOUN *vychází obezřele z paláce*

1425 Vy velcí blázni, myslí zbavení,
což nedbáte už pranic života,
či svého rozumu jste pozbyli,
když nezříte, že nejste u bran jen,
leč přímo v jícnu nejhoršího zla?
Však kdybych nebyl dávno na stráži
1430 zde u těch dveří, byl by záměr váš
se dostal dříve do domu než vy!
Já jsem si uložil však nad tím bdít.
Teď nechte dlouhých řečí, jásavé
a nesmírné teď nechte radosti
1435 a vstupte dovnitř! Neboť váhati
je špatné při takovém podniku;
čas už vás nutí mít jej za sebou.

ORESTÉS

Jak stojí věci v domě, až tam vejdu?

PĚSTOUN

Vše stojí dobře; nepozná tě nikdo.

ORESTÉS

1440 Oznámils tuším, že jsem zahynul.

PĚSTOUN

Jsi tady mužem v Hádu, tím buď jist!

ORESTÉS

A mají radost, či co říkají?

PĚSTOUN *s netrpělivým odmítavým gestem*

Až při činu o tom! Tak je příznivo
jim vše, i to, co není příznivo.

ÉLEKTRÁ *s podivem oba sleduje*

1445 Kdo je to, bratře? Pověz, při bozích!

ORESTÉS

Ty nechápeš?

ÉLEKTRÁ

Ne, nemám tušení.

ORESTÉS

Což nevíš, komus mě kdys svěčila?

ÉLEKTRÁ

Co pravíš, komu?

ORESTÉS

1450 Či to ruce mne
tvou péčí do Fókidy unesly?

ÉLEKTRÁ

Toť ten, jenž z mnoha sluhů jediný
byl shledán věrným při otcově vraždě?

ORESTÉS

Toť on — už zanech dalších otázek!

ÉLEKTRÁ se laská s pěstounem

1455 Ó drahý dni! Ó ty, jenž jediný
jsi zachránil dům Agamemnonův,
jak to, žes přišel? Jsi to vskutku ty,
jenž zbavil mne i toho
ukazuje na Oresta

mnoha béd?

1460 Ó drahé ruce, službo nohou tvých
mně přemilá, jak to, že se mnou byls
tak dlouho, aniž jsem tě poznala,
a tys mi nenaznačil (ničil jsi
mě slovy!), že máš pro mne libou věc?!
1465 Buď zdrav, můj otče! Jak bych otce zřela!
jsem zášť i lásku v týž den pojala.

PĚSTOUN jemně ji odmítá

To stačí, tuším. Vše, co mezitím
se zběhlo, vyprávět — ach, Élektro,
co dní a nocí v kruhu ubíhá,
a ty ti zjeví jasně vše, co chceš!

K Orestovi a Pyladovi

1470 Vám, co tu stojíte, pak dím: je čas
teď k činu, teď je sama Klytaiméstra,
teď není v domě nikdo ze sluhů.
Však prodlíte-li ještě, uvažte,

1475 že s těmito vám hrozí bojovat
a s mnoha ještě zkušenějšími!

ORESTÉS k Pyladovi

Již není k tomu činu, Pyladé,
nám třeba mnoha slov: co nejrychleji
už vstupme, jen co vzdáme poklonu
zde u vrat sochám bohů otcovských.

Orestés, Pyladés a pěstoun se klanějí sochám bohů,
posílají jim rukou políbení a chutlí se tiše modlí

ÉLEKTRÁ k soše Apollónově

1480 Ó vládce Apollóne, s nimi slyš
i mne, jež jsem tě často při prosbách
tím, co jsem měla, štědře poctila!
Dnes, lycký Apollóne, seč jen jsem,
tě žádám, vzývám, prosím: Laskavým
1485 buď pomocníkem našich záměrů
a ukaž lidem, jakou odměnou
se odvděčuje za bezbožnost bůh!

Všichni vejdou do paláce, sbor zůstane sám

SBOR

3 stannov
Ejhle, jak žene se sem
bůh Arés, soptě krev, již nelze odvrátit!
1490 Teď vešly právě pod krov domu tohoto
ty feny nechybné, jež vzápětí stíhají
zlé skutky zločinců.

A vidění, jež v nitru zřím,
se nebude už dlouho vznášet ve výši.

1495 Do domu veden je muž,
jenž kráčí krokem lstným, jak mstitel zemřelých,
jde v staroslavné, skvělé sídlo otcovo
a drží v ruce meč, jenž čerstvě nabroušen.

1500 A Hermés, Majin syn,
ten úskok zakryv temnotou,
jej bez meškání vede přímo k cíli již.

ÉLEKTRÁ

vyjde chvatně z paláce; dveře nechá pootevřeny

Ó drahé ženy, muži provedou
své dílo hned; vy tiše čekejte!

NÁČELNICE SBORU

Co jest? Co činí?

ÉLEKTRÁ

1505 Ona zdobí k pohřbu
tu urnu; oni stojí nablízku.

NÁČELNICE SBORU

A ty, proč vyběhlaš?

ÉLEKTRÁ

Chci hlídati,
by Aigisthos nás v domě nepřekvapil.

KLYTAIMÉSTRA *volá po domě*

1510 Á! á!

Hó, krove, přátel zbavený
a plný vrahů — běda mi!

ÉLEKTRÁ *ukazuje na dům, řezavě*

Tam křičí kdos — mé drahé, slyšíte?

NÁČELNICE I. POLOSBORU *zakrývá si oči*

Jak strašný křik! Já nebohá!

1515 Jak mne hrůzou mrazí!

KLYTAIMÉSTRA

Ó hrůza, hrůza! Aigisthe, kde jsi?

ÉLEKTRÁ

Zas někdo volá!

KLYTAIMÉSTRA

Dítě, dítě mé,
měj slitování s matkou!

ÉLEKTRÁ

1520 Mělas ty
kdy slitování s ním a s jeho otcem?

NÁČELNICE I. POLOSBORU

Město a neblahé Pelopovo plémě,
hubí tě, hubí tě dnešní strašný den!

KLYTAIMÉSTRA

Jsem raněna!

ÉLEKTRÁ *volá do domu*

1525 Dej druhou, máš-li sílu!

KLYTAIMÉSTRA

Ó běda mi!

ÉLEKTRÁ

Kéž také Aigisthovi!

Malá pauza; ticho

NÁČELNICE I. POLOSBORU

Ach, plní se již kletba zlá,
žijí, kdo dlí v podsvětí!

1530 Krev hříšná proudí odplatou,
ti vraždí svoje vrahy,
kdož jsou dávno mrtví.

*Z paláce vycházejí Orestés a Pyladés s tasenými
zkrvavenými meči*

NÁČELNICE SBORU

Zde jsou! Ač Areovy žertvy krev
jim kane z rukou, nemohu je kárat.

ÉLEKTRÁ

1535 Oreste, jak se daří?

ORESTÉS

V domě dobře — } *po mardě*
ač je-li dobrá věštba Foibova. } *po dýmu W*

ÉLEKTRÁ

Je mrtvá, bídnic?

ORESTÉS *přisvědčuje*

Už neměj strach,
1540 že tě kdy znectí zloba matčína.

ÉLEKTRÁ *jásavě*

Hó! hó!
Den vítězství a svobody
nám svitl, drahý bratře můj!

ORESTÉS

Krot' radost, nejásej tak nad smrtí!

NÁČELNICE II. POLOSBORU *vyhlíží stranou*

1545 Dost řečí! Vidím Aigistha,
jak se zjevně blíží.

ORESTÉS *k Pyladovi*

Teď přišla chvíle k činu, Pylade!

ÉLEKTRÁ *ukazuje na dům*

Vraťte se, hoši!

al.
hava radost
nad svou
malý
Orestés s několika členy vyhlíží stranou;
Élektrá se připojí

ORESTÉS

Nuže, vidíte

1550 ho někde na nás jíti?

ÉLEKTRÁ

Hle, tam jde,
pln radosti se vrací z předměstí!

NÁČELNICE II. POLOSBORU *k Orestovi a Pyladovi*

Rychle si pospěšte oba do předsíně,
abyste provedli zdárně další čin!

ORESTÉS

1555 Ten provedem!

ÉLEKTRÁ

Spěj tam, kam zamýšlíš!

ORESTÉS

Již jdu.

ÉLEKTRÁ

A zde zaš obstarám vše já.

*Orestés a Pyladés vstoupí do domu; Elektrá
zavře vrata*

NÁČELNICE II. POLOSBORU *k Elektrě*

1560 Což, nebylo by prospěšné
k muži tomu promluvit
několik přívětivých slov?
V boj se spravedlností
nic netuše se pustí!

*Elektrá ji pokynem umlčí, poodstoupí od vrat
a se sklopeným zrakem zůstane stát*

AIGISTHOS *vystoupí ze strany, sám*

1565 Kdo ví, kde jsou ti fůčtí cizinci,
co prý nám nesou zvěst, že Orestés
se zabil v troskách vozů závodních?

Zpozoruje Elektru

A tebe ptám se, tebe,

Elektrá vzhledne

ano, tebe,
jež jsi tak drzá dříve bývala!
Je tvá to nejspíš starost, nejspíše
1570 to tuším víš a můžeš povědět.

ÉLEKTRÁ *klidně*

Vím, ovšem, sic bych byla neznalá
osudu bytosti mně nejdražší.

AIGISTHOS

Nuž pověz mi, kde jsou ti cizinci?

ÉLEKTRÁ *ukazujíc na dům*

Zde! Milou hostitelku stihli tam.

AIGISTHOS

1575 A oznámili vskutku, že je mrtev?

ÉLEKTRÁ

Ba, dokonce jej přišli ukázat.

AIGISTHOS

Je tedy zde a lze se přesvědčit?

ÉLEKTRÁ

Je. Pohled naň je tuze žalostný!

AIGISTHOS

Krom zvyku mluvíš dnes k mé radosti!

ÉLEKTRÁ

1580 Měj radost, je-li ti to radostné!

AIGISTHOS

1585 Buď zticha, dveře domu otevři
a zjev, co tají, ať to Argejští
a Mykéňané všichni jasně zří,
by každý, kdo se lichou nadějí
snad dříve těšil v muže onoho,
jej viděl mrtvého a uzdu mou
teď přijímal a nechtěl zmoudřeti
až násilím a trestem z moci mé!

ÉLEKTRÁ *jde k vratům paláce*

1590 Již plním rozkaz. Čas mě naučil
být moudrou, poslouchati mocnějších.

*Otevře vrata. Za nimi se objeví Orestés
a Pyladés s průvodci; stojí u mór, na nichž leží
zahalená mrtvola*

AIGISTHOS *se přiblíží*

Ó Die, jaký výjev! Jistě božstvo

to nastrojilo — avšak je-li hřích,
co pravím, zmlknu. — Nuže odhalte
tu roušku z tváře, abych oplakal
1595 i já tu bytost se mnou spřízněnou!

ORESTÉS

Tak učiň sám. Je to tvá věc, ne má
to spatřit, pozdraviti přátelsky.

AIGISTHOS

Máš pravdu, poslechnu.

K Élektře

Ty zavolej
mi Klytaiméstru, je-li někde v domě!

ORESTÉS

1600 Té jinde nehledej: je u tebe!

AIGISTHOS *hledí naň chvíli nechápavě, pak naráz
přistoupí a odhrne roušku z tváře*

Ó běda!

Orestés s družinou ho obstoupí

ORESTÉS

Koho se děsíš? Neznáš mne?

AIGISTHOS

Já bídny! Jací muži! V jaká osidla
jsem upadl?

ORESTÉS

1605 Což dávno nevidíš,
že mluvíš s žijícími mrtvými?

AIGISTHOS

Ó běda, chápu! Není pochyby,
že to tu se mnou mluví Orestés!

ORESTÉS *ironicky*

Jak dlouhos bloudil, skvělý hadačí!

AIGISTHOS

1610 Jsem ztracen, bídny! Ale dovol mi
jen několik slov!

ÉLEKTRÁ *k Orestovi*

Probůh, nenechej
ho dále mluvit, rozváděti řeč!

1615 Co nejrychlej ho usmrť, usmrť ho
a předhod hrobařům, jichž hoden je,
 pryč z našich očí! To jen může mi
být někdejších mých strastí úlevou.

ORESTÉS *k Aigisthovi*

Jdi rychle dovnitř! O tvou duši se
teď vede závod, a ne o slova.

AIGISTHOS

1620 Proč chodit dovnitř? Je-li ten čím krásný,
nač třeba tmy? Proč neskolíš mne hned?

ORESTÉS

Nech rozkladů! Jdi tam, kdes usmrtil
mi otce: na témž místě zemřeš ty!

AIGISTHOS

1625 Což musí tento palác nezbytně
zřít všechnu bídu Pelopova rodu?

ORESTÉS

Tvou ano! To ti věštím neklamně.

AIGISTHOS *posměšně*

Otcovým umem se to nepyšňíš!

ORESTÉS

Svým omlouváním cestu zdržuješ!
Jdi!

AIGISTHOS

1630 Veď mne!

ORESTÉS

Ne, ty musíš přede mnou!

AIGISTHOS

Abych neupřeh'?

ORESTÉS

1635 Abys nezemřel,
jak se ti líbí. Musím přihlédnout,
aby ti byla trpká ta tvá smrt.
A takový by trest měl postihnout
hned všechny, kteří zákon přestoupí;
pak nebylo by mnoho zločinců.

Všichni vejdou do domu

NÁČELNICE SBORU

1640 Ó Átreův rode, cos vytrpěl běd,
však nabyls konečně volnosti zas,
jsa upevněn nynějším činem!

rad

Ženy odcházejí